

برگزاری آیین نوروزبل در دیلمان

گزارش و عکس‌ها از: مصطفی خلعتبری لیماکی

نوروزما و نوروزبل
نوبدی خونه واشو

گروم گروم گروم بل
نوسال بیون سال سو

در غروب جمعه ۱۶ مردادماه ۱۳۸۸ آیین کهن نوروز بل* یا سال نو گالشی در منطقه زیبای دیلمان برگزار شد. در سال‌های گذشته این آیین در روستای ملکوت از توابع لنگرود برگزار می‌شد. نوروز بل (به معنی آتش نوروزی، بل = شعله آتش) یکی از آیین‌های کهن باستانی است که هر ساله در نیمه مرداد در قتل مرتفع رشته کوه‌های البرز توسط گالش‌ها برگزار می‌شود. امسال که در واقع سال ۱۵۸۳ گالشی بود، فرصتی دست داد تا با دو تن از دوستان و همکاران واحد فرهنگ مردم رادیو آقایان حسین حقایق و ناصر ملائیان به این جشن برویم. این مراسم که با آیین‌های دیگری همچون عروسی نمادین و نار زدن همراه بود،

* برای اطلاع بیشتر ر.ک به مقاله نوروزبل، سال نوی گیلانی به قلم حسین شهاب، فصلنامه نجوای فرهنگ شماره ۹۸، صص ۲۴-۲۱.

مورد استقبال زیاد مردم منطقه و پژوهشگران حاضر قرار گرفت.

بخش ییلاقی دیلمان از شهرهای کوهستانی لاهیجان و در جنوب سیاهکل واقع است. ابتدا گشت و گذاری در دیلمان زدیم و از برخی آثار باستانی آن مانند حمام بسیار قدیمی این منطقه که به گفته برخی مربوط به دوره ایلخانان است بازدید کردیم و رأس ساعت پنج بعدازظهر در محوطه‌ای وسیع حاضر شدیم که بیشتر به زمین گلف شبیه بود و مرا به یاد دشت های ییلاقی خودمان انداخت که در آن بازی تب کاج^۱ می کردند. چیزی که بیشتر از همه جلب توجه می کرد حضور جوانان به ویژه دختران بود که با شوق بسیار این مراسم را دنبال می کردند. ابتدا مراسم مقدماتی مانند شعرخوانی گیلکی، آواز محلی و غیره اجرا شد تا اینکه همه مردم متوجه گروهی شدند که سرنازان و نقاره کوبان به سوی جمعیت می آمدند. بله، گروهی یک عروسی نمادین را به نمایش گذاشتند و با لباس های محلی زیبا، عروس را سوار اسب کرده و داماد نیز با پای پیاده افسار اسب را گرفته بود و نوازندگان و مردم آنها را همراهی می کردند. ابتدا مراسم «نار زنی^۲» اجرا شد و برخی

۱. تب کاج (tab kâč) تب به معنی توپی است که از پارچه درست شده باشد و کاج هم به معنی چوبدستی است. تب کاج نوعی بازی محلی شبیه گلف است که در گذشته در منطقه غرب مازندران و شرق گیلان به ویژه تنکابن و رامسر اجرا می شد.

۲. نار زنی مراسمی است که در عروسی های برخی مناطق ایران رایج است و به این شکل است که موقع آوردن عروس به خانه داماد، داماد با چند عدد سیب، انار، و... در دست در فاصله چند متری عروس و اهالی شرکت کننده در مراسم عروسی قرار می گیرد و «نار» را به سمت ادامه پاورقی ←

آیین های جنبی دیگر چون اجرای موسیقی محلی، کشتی گیله مردی و نمایش آیینی و بومی توسط گروه های محلی از دیگر برنامه های این جشن بود. چیزی که آزار دهنده بود، موج موبایل ها و دوربین های دیجیتال برای فیلمبرداری و عکسبرداری بود.

عروس پرتاب می کند و جوانان سعی می کنند آن را بگیرند.

به هر حال نوروزبیل امسال هرچند بیشتر جنبه

تشریفاتی داشت و گویی بیشتر برای پایکوبی و شاد کردن دل مردم بود تا یک جشن واقعی که نشانی از آیین کهن نوروزبیل را داشته و نوید برداشت محصول پربار را بدهد، ولی یاد آوری این آیین ها نیز خود جای تشکر و تقدیر دارد. امیدوارم این پاسداشت آیین ها از حالت رسمی و نمایشی درآید و مردم خودجوش به برگزاری آیین های کهن و دیرسال خود اقدام نمایند.

ویژه برنامه رادیویی «چهارسوق»

با عنوان «خانواده در فرهنگ مردم» راه اندازی شد

ویژه برنامه چهارسوق با همکاری واحد فرهنگ مردم اداره کل پژوهش های رادیو و گروه فرهنگ عامه رادیو فرهنگ راه اندازی شد. این برنامه که دوشنبه ها از ساعت ۱۵/۳۰ الی ۱۶/۳۰ از رادیو فرهنگ پخش می شود، راجع به جایگاه خانواده و آداب و آیین های ازدواج در فرهنگ مردم ایران است. عوامل این

برنامه عبارتند از: تهیه کننده: احمد نصیری کیا، سردبیر و نویسنده: ناصر ملائیان، مجری: مریم یگانه و کارشناس: مصطفی خلعتبری لیماکی. لازم به ذکر است رادیو فرهنگ را می‌توانید از موج FM ردیف ۱۰۶/۷ کیلوهرتز بشنوید.

خبر فوت تأثیرانگیز همکار باسابقه فرهنگ مردم رادیو سرکار خانم عذرا زلفخانی موجی از غم و اندوه در بین همکاران این واحد به دنبال داشت. درگذشت این بانوی گرامی را به خانواده ایشان و اهالی رادیو تسلیت عرض می‌کنیم.

